

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

Економічний факультет
(назва інституту / факультету)

Кафедра обліку, аналізу і аудиту
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«КОНТРОЛІНГ»
(назва навчальної дисципліни)

вибіркова
(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»
(назва програми)

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
(вказати: код, назва)

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Економічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробники: Танасієва Марина Миколаївна, к.е.н., доц., асистент кафедри обліку, аналізу і аудиту
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-obliku-analizu-i-audytu/kolektyv-kafedry/tanasiyeva-maryna-mykolayivna>

Контактний телефон +38 (050) 9669932

E-mail: m.tanasiyeva@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації згідно з графіком

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Сучасні кризові соціально-політичні та економічні умови функціонування суб'єктів господарювання, з одночасною світовою глобалізацією ринків збуту та прагненням України до асоціації з Європейським Союзом, визначають високий рівень вимог до системи управління підприємства. Особливо до можливостей негайної адаптації управлінського персоналу сучасним викликам економіки країни. Однією з основ сучасної практики управління є те, що підприємство досягає цілей, організовуючи та управляючи своїми бізнес-процесами, які постійно мають змінюватись відповідно до умов зовнішнього середовища. У зв'язку з цим першочергового значення набувають питання формування і реалізації принципів системно-процесного управління підприємством. Контролінг – це система управління досягненням цілей і невід'ємна частина управління підприємством. На відміну від інших дисциплін контролінг, є синтетичною дисципліною, яка базується і розвивається на основі концепцій менеджменту, маркетингу, обліку, планування та аналізу. Крім того, вона спрямована на формування у студентів навичок і знань, необхідних для застосування методичного інструментарію контролінгу для прийняття управлінських рішень, займає важливе місце у системі підготовки фахівців з обліку і оподаткування.

Призначення навчальної дисципліни «Контролінг» полягає у вивченні основних конструкцій функціонування системи управління підприємства та ефективної її організації. Дисципліна належить до циклу загальної підготовки вибіркового компонента освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» другого магістерського рівня галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

2. Мета навчальної дисципліни «Контролінг»: оволодіння теоретичними знаннями та набуття практичних навичок з концептуальних засад та організаційно-методичних основ функціонування системи контролінгу на підприємстві для формування всебічного якісного інформаційного забезпечення у галузі управління та адміністрування.

3. Пререквізити. Вивчення навчальної дисципліни «Контролінг» базується на засвоєнні знань з таких навчальних дисциплін «Стратегічний менеджмент», «Міжнародний менеджмент».

4. Результати навчання:

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» (освітня програма «Міжнародні економічні відносини») вивчення дисципліни «Контролінг» сприяє поглибленню таких компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

СК 1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК 5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для досягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН 4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб.	інд.	с.р.		л	п/с	лаб.	інд.	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні засади контролінгу											
Тема 1. Контролінг: сутність, функції, види та основні завдання	12	1	1	–	–	10						
Тема 2. Характеристика об'єктів контролінгу та класифікація інформаційних систем	12	1	1	–	–	10						
Тема 3. Управлінський облік як основа контролінгу	14	2	2	–	–	10						
Тема 4. Бюджетування як інструмент контролінгу в реалізації функцій планування, контролю і регулювання	14	2	2	–	–	10						
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>52</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>40</i>						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Методичні засади контролінгу											
Тема 5. Методичний інструментарій оперативного контролінгу	12	1	1	–	–	10						
Тема 6. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	14	2	2	–	–	10						
Тема 7. Контролінг інвестиційних проектів	14	2	2	–	–	10						
Тема 8. Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві	14	2	2	–	–	10						
Тема 9. Контролінг у системі прийняття управлінських рішень	14	2	2	–	–	10						
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>68</i>	<i>9</i>	<i>9</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>50</i>						
Усього годин	120	15	15	–	–	90						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Контролінг» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, що виносяться на самостійне вивчення та самостійне вирішення практичних ситуацій.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	10
1	Система контролінгу	10
2	Собівартість як об'єкт контролінгу	10
3	Методи обліку витрат в системі контролінгу	10
4	Методика складання бюджетів	10
5	Методи економічного аналізу у контролінгу	10
6	Експертна діагностика в системі контролінгу	10
7	Сутність інвестицій в інноваціях	10
8	Комунікаційний процес в контролінгу	10
9	Процес прийняття управлінських рішень	10
	Разом	90

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

- МН 1 – вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь та інші);
 МН 2 – семінари, практичні та лабораторні роботи;
 МН 3 – наочні методи (презентація, демонстрація, ілюстрація);
 МН 4 – пояснювально-ілюстративні методи;
 МН 8 – ситуаційні завдання;
 МН 9 – робота з інформаційними ресурсами (нормативними джерелами, навчально-методичною та науковою літературою, інтернет-ресурсами);
 МН 10 – самостійна робота;
 МН 11 – дистанційне навчання з використанням системи Moodle;
 МН 12 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси/платформи, web-конференції, вебінари тощо);
 МН 13 – інші методи навчання.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність,

системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Засоби оцінювання:

ЗО 1 – фронтальне опитування;

ЗО 2 – індивідуальне опитування;

ЗО 3 – стандартизовані тести;

ЗО 4 – розв'язування практичних ситуацій;

ЗО 5 – тематичні контрольні роботи;

ЗО 6 – презентація результатів виконання індивідуальних та командних завдань (наукових, розрахункових, аналітичних та інших);

ЗО 11 – реферати, есе та доповіді;

ЗО 12 – виступи та презентації здобувачів на наукових заходах;

ЗО 13 – інші види індивідуальних та групових завдань.

ПК – підсумковий контроль – (залік).

Результати поточного оцінювання навчальних досягнень відображаються у *Журнали успішності* (за темами) викладача.

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

<i>Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)</i>											<i>Кількість балів (залік)</i>	<i>Сумарна кількість балів</i>
<i>ЗМ 1</i>					<i>ЗМ 2</i>							
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T4</i>	<i>Разом</i>	<i>T5</i>	<i>T6</i>	<i>T7</i>	<i>T8</i>	<i>T9</i>	<i>Разом</i>		
5	5	7	8	25	6	7	7	8	7	35	40	100

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю (25 балів за 1 змістовий модуль та 35 балів за 2 змістовий модуль) і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (здачі заліку).

З навчальної дисципліни «Контролінг» проводиться семестровий *залік*. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання, тестові завдання, визначення термінів з глосарію та виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на екзамені, входить: 2 теоретичних питання по 10 балів (сумарно 20 балів), 5 тестів по 1 балу (сумарно 5 балів), визначення 3 термінів - по 1 балу (сумарно 3 бали), виробнича ситуація (12 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

12 балів здобувач отримує за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання виробничої ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка на національній шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення
відмінно	A (90-100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно з можливістю повторного складання
	F (1-34)	незадовільно з обов'язковим повторним

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення термінів з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

7. Рекомендована література

7.1. Фахова (основна)

1. Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг : навч. посіб. : Рівне : Волинські обереги, 2015. 280 с.
2. Букреєва Д.С. Контролінг – механізм ефективного управління підприємством: моногр.; Держ. ВНЗ «Нац. гірн. ун-т». Дніпро: НГУ, 2017. 177 с.
3. Дмитренко А.В. Теоретико-методологічні засади та прагматика організації фінансового контролінгу спільної діяльності у сфері бізнесу: моногр.; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів: ЧНТУ, 2019. 353 с.
4. Жавнерчик О.В. Контролінг: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ. 2019. 135 с.
5. Кизенко О.О. Стратегічний контролінг. Концепція і системна реалізація на підприємстві: моногр.; Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ: КНЕУ, 2019. 234 с.
6. Корбутяк А.Г., Єрмійчук Н.І. Фінансовий контролінг: навч. посіб; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці: Рута, 2017. 159 с.
7. Кулинич М. Бюджетування та контролінг в управлінні результативністю: моногр.; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 111 с.
8. Павликівська О.І. Управління соціально відповідальною діяльністю підприємств на основі концепції обліку та контролінгу (теорія, методологія, практика): моногр.; Терноп. нац. техн. ун-т ім. Івана Пулюя, Акад. соц. упр. Тернопіль: Паляниця В.А. [вид.], 2018. 404 с.
9. Партин Г.О., Загородній А.Г. Інформаційне забезпечення, контролінг та економічне оцінювання взаємовідносин підприємства з групами економічного впливу: моногр.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 87 с.
10. Піжук О.І., Бодров В.Г., Минчинська І.В. Контролінг в управлінні підприємством: навч. посіб.; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь: Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 441 с.
11. Пушкар М.С. Контролінг: Монографія. Тернопіль, 1997. 146 с.
12. Пушкар М.С., Пушкар Р.М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2004, 370 с.
13. Птащенко Л. О., Сержанов В.В. Фінансовий контролінг [текст] навч. посіб. : К. : «Центр учбової літератури», 2016. 344 с.

14. Сабліна Н. В., Кузенко Т. Б. Фінансовий контролінг [Електронний ресурс] : навчальний посібник : Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 161 с.

7.2. Нормативна база

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 1. Видання 2016-2017 років. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 2. Видання 2016-2017 років. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf
3. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. №2755-VІю URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1-34. URL: http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku?app_id=24
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність в Україні: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
7. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. №2464-VІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

7.3. Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної ради: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Сайт Міністерства фінансів України: <https://mof.gov.ua>
3. Сайт Міністерства економіки України: <https://www.me.gov.ua>
4. Сайт Державної податкової служби України: <http://tax.gov.ua>
5. Сайт Державної Аудиторської служби України: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
6. Сайт Аудиторської Палати України: <https://www.apu.com.ua>
7. Сайт статистичної звітності емітентів України: <https://www.smida.gov.ua/db/emitent>
8. Сайт Міжнародної Федерації Бухгалтерів (МФБ): <https://www.ifac.org>
9. Сайт Асоціації дипломованих сертифікованих бухгалтерів (ACCA): <https://www.accaglobal.com>
10. Сайт Американського інституту дипломованих громадських бухгалтерів (AISPA): <https://www.aicpa.org>
11. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
12. Сайт національної бібліотеки України імені Я. Мудрого: <https://nlu.org.ua>